
Драгана Абрамовић

ЗМИЈА У НЕДРИМА

ДРАГАНА АБРАМОВИЋ је рођена у Београду. Матурирала је у IV београдској гимназији, дипломирала драматургију на ФДУ у Београду, где је и магистрирала драматургију.

Од I године студија ТВ драме су јој откупљиване, снимане, емитоване, награђиване и продаване у свету (*Бело као снег и ђијс*, *Асканије, волим те*, *Герила*, *Браћо или сестра*, *Хајде да живимо заједно*, *Добре намере* итд.). Писала је радио драме, радио прилоге за разне емисије, позоришне драме, ТВ серије (*Кључ за све браве*, *Рођаци из Лазина*, *Пази, свеже обојено* – око 80 епизода, *Тајне обичних ствари*), сценарија за игране филмове (*Вера Мирјиа*, *Тихана из Ерџа*, *Којља у води*), играни филм *Урош блесави*. Написала је и велики број сценарија за музичке, документарне и пригодне ТВ програме. За новине и стручне часописе пише двадесетак година, рецензије за књиге, приче у збиркама, објављује драме (у едицији *Савремена српска драма*), премијера драме *Београдски локвањи* је изведена јуна 2001. у Театру Т, збирку прича за децу *Мали воз Тушујко* објавила је издавачка кућа Вајат 2000. год. , а добитник је награде Доситејево перо. Два пута је добила награду Младости за драму, награду Иво Лола Рибар за причу, Награду за дејчи лик у филму *Урош блесави* на фестивалу у Пули.

Учествовала је као члан жирија на фестивалима: Prix Danube, неколико луткарских сусрета и професионалних луткарских позоришта Србије, била учесник Змајевих дечјих игара у Новом Саду.

Као стипендиста ТВ Београд запослила се као сарадник у ЕПП-у, где је радила неколико година, затим као драматург у Драматуршком одељењу, а дугогодишњим радом и запаженим серијама и драмама постала уредник у Програму за децу. Уредила је велики број: ТВ драма, информативних, колажних, забавних програма (из целе земље), лутка серија, пригодних серија из ЕБУ размене, страног програма, али је петнаест година вршила избор и уређивала преносе из дечјих позоришта Србије. Као драматург у драматуршком одељењу Уметничког програма радила је на текстовима комплетног Уметничког програма. Стручно је учествовала у прилагођавању свих текстова других аутора за снимање.

Неплаћеним одласком у Америку радила је на ABC NEWS-у и савладала рад на Информативном програму.

После рата у Републици Српској организовала је, уредила, написала и режирала серију *Пиџа не њиџа* (13 епизода) у 12 градова. Са недовољно стручном екипом и техником – пројекат је успео, и емитован је неколико пута.

Објављене су јој књиге: *Мали воз Туџуџко, Новац, Књиџа, Оловка, Саџ, Деца ТВ драме, Коџа у води.*

Драгана Абрамовић је мајка двоје успешне деце, срећно удата живи и ради у Београду. Брине се о четири кућна љубимца. Поред писања бави се подучавањем младих о медијима и екологијом. Члан је председништва Удружења драмских писаца Србије.

Драгана АБРАМОВИЋ

ЗМИЈА У НЕДРИМА

ЛИЦА:

ЈАЊА

ДУН

УЛАК

ЗМИЈА – ЈОВАН

ДАНА

АНЂЕЛИЈА

ЦВЕТКО

ТРИ ВИЛЕ

СВЕВИД

Време: давно

Место: као средњевековни замак

У дубини сцене су Јањина соба са десне стране и ходник испред ње са леве стране. У соби доминирају кревет и прозор. У ходнику лево је велики прозор. Са обе стране прозора су стубови. Испред су две тамнице. Камени зидови, мали прозори са стране, камени под.

I СЦЕНА

*У Јањиној соби су: Јања, Дана и Анђелија. Јања има хаљину љреко
главе, а Дана покушава да јој је навуче на шело. И Анђелија вуче,
али је хаљина очигледно шесна за Јањино ољрогно шело. Оно није
дебело, али је високо и круино као у младића.*

*Јања личи на раљу. Ољрогна издужена глава једва се држи на
шанком враљу. Округле црне очи севају испод ђусишких обрва које се
сијајају са косом на слепоочницама. Нос јој је велики и меснаи, а
усне шииуно различиие. Горња шанка и искривљена, а доња де-
бела и ојуишена дају Јањи изљед сишало мрзовољне особе. Изнад
усне има злашан младеж, а у усиима реико леије зубе. Више реије
нељо леије, али беле и здраве, њима може да љређризе коњски ш-
водац. Али смех. Јања има најлеиши смех који је ико чуо. Када се
смеје шео је као да се бисери коиљљају низ калдрму.*

ЈАЊА:

(Закукава)

Од када су нам умрли родитељи он ме затвара чим
треба да дољу гости. Спрема се славље због јутрошње
победе над дивљацима, а ја ћу опет да будем закључа-
чана. Зашто се уопште и облачим? Бићу стално у
спаваици. Бар ће изгледати да има наде да се средим
када се расаним. Нисам баш толико ружна, јел да
Дано? Потврдите, дабога! Будите бар пристојне.

(Оне жустиро шииврђују главама)

Као да су оне његове девојчуре па лепше. Нису ни
млађе. Мени је тек 19. Само се увијају. Данас ће
довести и појце и жонглере, а ја могу да вирим кроз
рупицу. Нећу да вирим, хоћу да живим!!!

*Јања одбаци хаљину далеко кроз ваздух и шек шада се види како
изљеда. Дана журно одлази шо хаљину.*

АНЂЕЛИЈА: Прича се да су ови дивљаци предходница Црнобога.
Он хоће да отме Зору, богињу светлости. И завладаће
мрак. Ако га бог Сванимир не победи, све ће нас
појести мрак. Зар нисте виделие сабласне чамце који
плове средином реке већ данима. Црнобог скупља
војску мртвих.

ДАНА: Одакле ти дете све то знаш? Плашиш ме.

ЈАЊА: Пусти сада то. Боље да смислимо како ја да будем на
слављу. Те приче су за плашење девојчица.

АНЂЕЛИЈА: Одакле онда ови дивљаци, и они чамци са мртвима, и све више здухача у сновима?

ДАНА: Ђути дете, причаш глупости.

Јања ѡсмајира Анђелију ћушећи.

ЈАЊА: Посматрала сам битку. Дун је дозволио да га опколе. Да су били бројнији побили би нам све борце. И то пред нашим замком, на нашем терену који не познају. Замисли да смо кренули у поход. Сећаш се прошле битке када сам учествовала. Имала сам стратегију, лако смо победили, без иједне жртве.

ДАНА: Господарице, али били сте обучени као мушко, искрали сте се и борили да ваша браћа и не знају. Једва вас је Анђелија увела кришом да вас нико не види онако крваву. Крили сте ране данима.

ЈАЊА: То су биле слатке ране победе. И сада хоћу да победим и одем на ово славље. Разумеш?

АНЂЕЛИЈА: Знате да господар неће дозволити да присуствујете нормално. Тражиће да вас покривамо, или ће да чека док сви не заспу.

ЈАЊА: Стиди се мог изгледа, као да је он па лепши.

ДАНА: Он је мушкарац. Он може да изгледа како хоће.

АНЂЕЛИЈА: Господарице, требало би да разговарате са мојим деда Богосавом о борби богова. Изгледа да овога пута Црнобог хоће да иде до краја. Ако успе да отме Зору сви ћемо умрети у мраку. Страх ме је.

ЈАЊА: Зар ти није досадило да живиш у страху. Стално те неко нечим плаши. Ти си исувише млада да би се стално плашила. Паметна си, знаш и да читаш, смишли како ја да одем на славље док је још занимљиво, док сви не поспају пијани.

ДАНА: Сами сте рекли да је млада, како она да зна одговор који ви не знате. Ви сте паметнији од ње. Знате и да пишете, знате све оне књиге из господареве собе напамет.

ЈАЊА: Шта сам друго могла овако затворена. Читала сам до бесвести, Дун се опијао до бесвести, а Улак ковао завере до бесвести. Како да дођемо до свести?

ДАНА: Па идете и у лов. Бржи сте и бољи од свих мушкараца.

ЈАЊА: И шта имам од тога? Колико ћу вечерас да чекам док ме не пусте у салу?

АНЂЕЛИЈА: Та слава су увек иста и досадна. Важније ствари се дешавају. Ево Црнобог.

ЈАЊА: Шта ти хоћеш од мене? Да разговарам са деда Богосавом. Доведи га.

АНЂЕЛИЈА: Господар Улак му је забранио улаз у замак.

ЈАЊА: Молим? Он нас је одгајио. Зашто? Како ја то не знам?

АНЂЕЛИЈА: Забранио је да вам кажемо, али сада је та забрана слаба у односу на опасност.

ЈАЊА: И шта предлажеш?

АНЂЕЛИЈА: Не знам, на знам. Страх ме је. Не знате шта се све прича у селу. Не знате ни какви су ово гадни борци били јутрос. Као да их је сам Црнобог створио. Не личе на људска бића, и све једу, једу мртве. И своје мртве.

ДАНА: Не слушајте је, знате да мој свекар стално прича разне приче.

АНЂЕЛИЈА: Не прича. Ово је истина. Господарице, само ви можете нешто да урадите.

ДАНА: Ћути дете, бено једна!

ЈАЊА: А Улак? Обрати се њему. Он хоће власт. Ја само хоћу нормално да живим и да ме прихвате овакву каква јесам.

АНЂЕЛИЈА: Деда Богосав сумња да Улак хоће код Црнобога. Ја не мислим да је тако.

ЈАЊА: Молим?!? Нико никада од наших није припадао Црнобогу. Ми смо Белобогови поданици од кад је света и века.

АНЂЕЛИЈА: То се не мења. Јел да? То њега Улак само изазива.

ЈАЊА: Мани се ти Улака. Не знаш ти њега.

АНЂЕЛИЈА: Ја сам одрасла са њим. Сви сте говорили да он кида голубовима кљунове, али није. То су нечастиви били.

ЈАЊА: Мани ме дете Улака, имам важније ствари на уму.

Са леве сцране тихо прилази слуга Цвејко, али не куца већ прислони уво на врати и прислушкује. Нека врати су ошворена и

замак се ђуни звуцима славља, звецкањем ђосуђа и шћимовањем инстђруменатђа. Моћан Дунов ѓлас се ори ходником, а када кине зађпресу се кулиса. Цвејко се леђи за врађа, али не може нишћа да чује. Врађа се са ѓпреском зађварају и звуци уђихну.

ЈАЊА: Дано скидај хаљину. Хођу твоју одеђу. Одмах! Ја одлазим из овог затвора. Ово су сада озбиљније ствари од славља.

АНЂЕЛИЈА: Знала сам, само ви можете да нас спасете.

ДАНА: Молим вас господарице, не идите никуда без дозволе господара Дуна. Ваш брат ће нас све побити. Он убија и за ситницу. Не идите из собе, молим вас. Ево, средићемо вам косу, и лепо ћемо вас обући. Преклињем вас.

ЈАЊА: Скидај се, места.

ДАНА: Шта ће бити са мном? Шта ће бити са Анђелијом. Јадно дете нема оца. Ако ви одете морамо и ми са вама. Господар би ме убио када бих вас оставила саму. Наредио је да стално будем уз вас.

ЈАЊА: Ти ћеш остати и правити се да спаваш у мом кревету. Покрићеш се преко главе и ако било ко уђе, мислиће да ја спавам. Знаш да се сви плаше да ме пробуде и виде како изгледам ујутру. Када открију да ме нема, ја ћу бити далеко од овог затвора. Анђелија иде са мном. Она зна све улазе и излазе у замак.

ДАНА: (Јеца)
Убијате нас обе. Па бар да будемо одмах мртве, него да поднесемо мучење. Знате како ваш брат мучи људе.

ЈАЊА: Ти остајеш у мом кревету, и то је наређење. Ујутру реци да сам те успавала травама и да не знаш где сам, што ће бити истина. Анђелију ћу да оставим код њеног деде Богосава, или ће са мном. Видећемо.

ДАНА: (Цвили)
Неее. Она ми је све због чега живим.

Цвејко се ђовлачи низ ходник лево, судари се са Улаком, журно му шађуће шћа је чуо. Обојица се сакривају иза сћуба када Јања и Анђелија изађу. Шчейају их и вуку лево. Јања удара, Цвејко кука, али не ђушћа. Анђелија се не брани. Кројко иде иза Улака, држи се за њеђа. Он ђомаже Цвејку да савлада Јању. Мушкарци су јачи. Сви несћају са сцене.

II СЦЕНА

Улак и Цвети́ко скоро вуку њијано̄ Дуна ка вра̄тима Јањине собе.

УЛАК: Како ти је била дивна идеја да на славље доведеш и Јању. Нико је неће видети, а она ће бити срећна.

ДУН: Ипак јој покријте главу велом.

Улазе у собу.

ДУН: Спава. Љутиће се ако је пробудим. Шшшшш.

УЛАК: Неће, више ће се љутити ако је не позовеш. Па знаш колико те увек напада.

Дун њирилази кревети́у и диже њокривач. Дана се њиресе и њихо̄ јеца.

ДУН: Шта ти радиш у кревету моје сестре?!? Где је Јања?

ДАНА: Не знам господару. Наредила ми је да овде легнем. Ја ништа не знам.

УЛАК: Зна. И њена ћерка Анђелија помаже да Јања побегне. Ковале су заверу. Јања и Анђелија су нестале одавде. Видиш! Морамо да их нађемо.

ДУН: Тражиће се саме. Њу затворите у тамницу. И свима разгласите да ће умрети у мукама уколико се моја сестра не појави за седам... не... за три дана. Пресело ми је славље.

Дун се њӣе̄ӣура низ ходник. Цвети́ко вуче Дану. Улак њӣа̄је и љледа кроз њрозор. Цвети́ко се вра̄ћа и без речи с̄ӣа̄је иза ње̄а.

УЛАК: Ја увек морам све да знам и у свему да будем најбољи. Само тако ћу моћи да преузем власт од ове бахате и пијане будале Дуна. Надам се да ће негде да сломи свој раскалашни врат. Са петнаест година знам већ све законе, а знам и које ћу да променим. Он ми не да ништа да променим, чак ни да уведем нужнике поред соба. Смучило ми се да трчим на други крај замка. Њега баш брига, он обавља нужду где стане. Он је полуживотиња. Чудне војске надиру, чудне приче стижу, а он ништа не предузима. Данас смо победили само зато што је ово предходница. Он то не види. Слави, пијан и диваљ. Чак није ни водио војску, него је навијао са осматрачнице. Отац би се стидео. Какви су оно чунови на средини реке?

- ЦВЕТКО: Рибари се плаше да им приђу, али мисле да Црнобог окупља војску мртвих.
- УЛАК: Зашто? Биће борбе богова? То ми је прилика да овде преузмем власт. Дун ће морати у борбу. Потрудићемо се и да се не врати.
- ЦВЕТКО: А Јања? Она је старија од вас?
- УЛАК: Она је глупо женско и грдно, дабоже, толико грдно. *(Смеје се ѓорко и цинично)*
- ЦВЕТКО: Нећете моћи сами. Потребна вам је помоћ. Да ли сте разговарали са деда Богосавом.
- УЛАК: *(Удара ѓа)*
Њега да ми никада више ниси споменуо. Он више не постоји. Разумеш.
- ЦВЕТКО: Шта сте му урадили? Он је једини Дунов саветник који га држи на ногама.
- УЛАК: Шта трабуњаш глупа слугетино. Ми смо владари, сами се држимо на ногама. Нама нико није потребан.
- ЦВЕТКО: Е, то жестоко грешите, господару.
- УЛАК: *(Удара ѓа)*
Ко је теби, глупердо дозволио да ме поклапаш. Моја мора увек да буде задња.
- ЦВЕТКО: Последња.
- Улак ѓа ударцима избацује са сцене.*

III СЦЕНА

Мрак је. Јања седи на каменом ѓоду ѓразне ѓросѓорије, кроз мали ѓрозор са решејкама улази месечева свејлоси. Дебели зид је дели од истог ѓросѓора на чијем ѓоду седе Дана и Анђелија.

- ДАНА: Ко је вас ухватио?
- АНЂЕЛИЈА: Цветко.
- ДАНА: Значи Улак. Он је гори од Дуна. Покваренији.
- АНЂЕЛИЈА: Није. Улак није зао, само хоће да имитира Дуна. Они немају родитеље, а Дун је ужасно груб према њему. Ни господарица Јања га не воли. Улак је несрећан и сам. Њему треба нежно женско друштво.

- ДАНА: (Згађена)
Ти га волиш? Да ли си ти нормална? Одмах да престанеш!
- АНЂЕЛИЈА: Да бар могу.
- ДАНА: То ће нас одвести у невоље.
- АНЂЕЛИЈА: А шта је ово, мајко?
- ДАНА: Још веће невоље. Белобоже помози нам.
- АНЂЕЛИЈА: Нама може да помогне само Црнобог. Смрћу.
- ДАНА: Ђути дете, још смо живе. Деда Богосав ће да их уразуми, као и увек.
- АНЂЕЛИЈА: Ако их деда не уразуми, имам јаче оружје.
- ДАНА: Не знам на шта мислиш.
- АНЂЕЛИЈА: Чуће се.
- ДАНА: Шта си урадила несрећо глупа?
- АНЂЕЛИЈА: Трудна сам.
- ДАНА: Куку, куку. Само да ти је отац жив, убио би и тебе и њега. Ко је отац?
- АНЂЕЛИЈА: Улак.
- ДАНА: Куку мени, не морам ја, убиће те господарица, или сам господар Дун.
Да ли господар Улак зна?
- АНЂЕЛИЈА: Не још.
- ДАНА: Јел те силовао. Ти ниси хтела, јел да?
- АНЂЕЛИЈА: Није морао да ме силује. Било ми је лепо. Зато га је деда Богосав избацио. Рекао му је.
- ДАНА: Значи, убиће ме деда Богосав. Мене ће сви да убију. Ја сам крива за све. Куку, кукавица јадна. Удовица непрестана. Каменом да сам гађала стеону краву боље бих прошла. Белобоже, шта сам ти ја скривила?
- АНЂЕЛИЈА: Престани!
- ДАНА: Како да престанем? Ако престанем због једне ствари закука ми се због друге, па треће, и тако унедоглед. Убићу се сама.

Дана почине да се удара у зид. Залећи се ња удара главом. Анђелија је сиречава, али Дана не престаје, док крвава и изнемогла не падне на њод цвилећи. Анђелија је зледа немоћна да било шта уради, ња

лаѓано седа поред ње, сѣавља њену љаву у своје крило и кецељом јој брише љаву.

Јања чује ударање у зид и прислања ухо, али одједном просѣор освейљава јарка свейлосѣи и улазе ѣри виле.

Од ѣако ѣананих и ѣрозирних бића не очекује се ѣолико љасан кикои. Јања се ѣодиже и исѣравља сукњу. Гледа их као да су обичне девојке, не ѣоказује сѣрах, али се дискреѣино уѣѣине за образ.

СРЕДЊА

ВИЛА: Шта ова ради овде? Чак ни Дун овде никога не затвара. Испод реке је. Вода је зачас преплави.

НАЈНИЖА

ВИЛА: Ти знаш да ћеш умрети пошто си нас видела.

ЈАЊА: Једног дана, нормално да ћу да умрем, али неће то бити сада. Нисам ни почела да живим, а камоли завршила.

Виле је замишљено ѣосмаѣрају. При свейлосѣи коју шире Јања изгледа као карикаѣура. Њене ружне црѣе лица су још исѣак-нуѣије. Виле као да су заѣечене изгледом младе девојке.

СРЕДЊА

ВИЛА: Шта можемо да урадимо?

ЈАЊА: Најбоље је да ништа не урадите, пустите ме одавде, ја ћу толико брзо да нестанем да ћете заборавити и да сте ме видели.

НАЈВИША

ВИЛА: Тебе нико не би могао да заборави. То, никако.

ЈАЊА: Зашто? Зато што нисам лепа као ти? Па шта, постоји и унутрашња лепота, само што се не види. Није важно како човек изгледа ако га неко воли.

СРЕДЊА

ВИЛА: А ко па тебе воли? Тебе ни мајка не може да воли на свој рођендан, када се разнежи.

ЈАЊА: А ко па тебе воли, приказо? Ја сам бар жива.

НАЈНИЖА

ВИЛА: Доста! Као мала деца сте.

НАЈВИША

ВИЛА: Нећеш умрети, чак ћемо те и улешпати, и омогућити љубавни живот, али мораш да нам обеаш да ћеш нам овде донети своју прворођену кћер, на њен први рођендан.

ЈАЊА: И шта ћете да јој урадите?
НАЈНИЖА
ВИЛА: Добиће семе белог лука и моћи ће да живи колико год хоће. Када јој живот досади одбациће то семе и умреће без бола.
ЈАЊА: Значи, биће вила.
НАЈВИША
ВИЛА: Значи, биће вила.
ЈАЊА: И биће срећна у животу?
НАЈНИЖА
ВИЛА: И биће срећна са нама.
ЈАЊА: Где може да се нађе семе белог лука?
СРЕДЊА
ВИЛА: Ти си стварно незахвална ругоба.
НАЈВИША
ВИЛА: Да ли пристајеш на нагодбу?
ЈАЊА: Пристајем. Како ћете да ме улапшате?
НАЈВИША
ВИЛА: Ко год те не познаје видеће у теби лепоту девојку, а то ти је будућност. Они који те познају видеће те као и до сада.
СРЕДЊА
ВИЛА: Ја се надам да те више нећу видети.
НАЈНИЖА
ВИЛА: Ја ћу морати кад дође време.
Виле несћају, Јања пада скрхана на њод. Њена простијорија се замрачује.

IV СЦЕНА

Дун седи на Јањином кревету и бесно удара штићом у њод. Улази Улак.

УЛАК: Зашто си ми прекинуо час мачевања? Шта је толико важно?
ДУН: Све. Све је важно. Морам са тобом да разговарам пре него што изађем пред Савет. Тебе су родитељи дали у најбољу школу.

- УЛАК: Шта те мучи?
- ДУН: Голубови писмоноше не лете. Нестају у ваздуху. Пуф! Наши рибари нису јутрос испловили. Нечисти су ноћас замрсили мреже, пробушили чамце, а сви војници имају пролив цело јутро. Неупотребљиви су. Шта да радим?
- УЛАК: Нечастиви нам поручују да смо им нешто скривили. Ко је узнемирио Црнобога и подигао његове але на нас? Њему мало треба да се наљути. Можда Јања? Ко зна шта је урадила.
- ДУН: Јања? Мислиш? А где је? И њена служавка Дана. Згодно парченце мяса. Употребљено, али може још.
- УЛАК: Она је у тамници. Шта ћеш са њом?
- ДУН: Да је јавно одерем. Видећу шта јој је испод коже.
- УЛАК: Не, људи су већ престрашени. Сви ће ти побећи. Остаћеш сам, а битке нас тек чекају.
- Треба људе забавити неким глупим мозгалицама. Да не мисле на оно што их чека. Искористићемо их до последњег, а онда, видећемо ко је победио. Сигурно ниси чуо ни једну причу о Црнобогу и Сванимиру?
- ДУН: Ти богови су ми толико досадни. Стално се нешто каче. То брзо прође. Здухачи среде але, и идемо даље.
- УЛАК: Али мораш да знаш на чијој си страни.
- ДУН: На својој.
(Грохотом се смеје)
Нисам видео деда Богосава, пошаљи слуге по њега. Да није болестан?
- УЛАК: Ти се за некога бринеш, па то је новост.
- ДУН: Потребан ми је. Хоћу и са њим да разговарам пре састанка Савета.
- УЛАК: Шта ће ти он? Ја сам ти довољан.
- ДУН: Он ми је потребнији. Доведи га.
- УЛАК: Чуо сам да је болестан.
- ДУН: Онда га донеси.
- УЛАК: Он је излапели старац. Ја сам ту.

ДУН: Ти си мала надобудна будала. Мислиш да ја ништа не знам. Кујеш мале завере мени иза леђа, али то је све мало, јер ти си мали, малецки, оволицки. Као мој мали нокат.

Улак ђа зграби за мали њрсџа и њочиње да ђа зризе. Дун ђа одбаца једним ударцем њреко целе собе. Улак се диже.

Улази Цвејко клањајући се, иза њеђа је сиромах Свевид.

ЦВЕТКО: Господару, не знам како, али ме је натерао да га доведем пред Вас. Опростите ми.

ДУН: Шта хоћеш, јадо?

СВЕВИД: Заштиту, господару. Кров над главом и мало хране. Стање у земљи је страшно. Усеви су уништени, дивљаци убијају на кога год наиђу, све су појели што су нашли. Срећом једу и лешеве, па неће бити заразе, за оне који остану живи. Мора неко да заштити народ.

ДУН: Шта сам ти ја? Раме за плакање. Шта си ти? Глас народа? Губи се напоље, да те ја не избацам.

СВЕВИД: Господару, не бих ја тако. Само тражим заштиту на коју имам права. Ја сам ваш поданик. Ви одговарате за мене, и мој живот. Плаћам све порезе, не дижем буне.

ДУН: А какав ти то па имаш живот? Радиш шта ти дозволим, једеш шта ти дозволим да набавиш, ако сам произведеш ја ти узмем, децу ти задојим против тебе и свега доброг, и уживам. За чим па ти жалиш?

СВЕВИД: Имам наду да тебе неће бити још дуго.

Дун бесно устџаје и зграби њросјака.

СВЕВИД: У неималице било гибанице, па није дала ником.

Дун ђа баца кроз њрозор. Смеје се.

ДУН: Да видим да ли знаш да летиш када тражиш своја права. Где је нестало? Где је? Није се разбио на калдрми. Где је?

Дун се збуњен враћа на креветџ. Улак и Цвејко ђуџе.

ДУН: Шта сте зинули? Шта вам није јасно! Мале будале! Ја могу да радим шта хођу! Ја сам господар! Хођу да ми доведете Дану из тамнице. Одрађу је живу!

УЛАК: Ти најбоље знаш, али звао си ме за савет. Хајде да намамимо Јању преко ње. Сви ти се смеју зато што ти је сестра утекла. Моћ ти слаби. Кажу не можеш ни сестру да савладаш, а камоли зло које стиже. Отка-
заће ти послушност. Слушај. Уценићемо је ћерком
Анђелијом.

ДУН: Где је Анђелија?

УЛАК: Не брини се. Наћи ћемо је.

ДУН: Боли ме глава. Морам нешто да попијем. Вино! До-
несите ми вино. Цветко!

ЦВЕТКО: Одмах, господару.

ДУН: И Анђелију успут.

УЛАК: Мисли на Дану. Доведи Дану. Идем и ја.

ДУН: Ја ћу мало да одспавам. Поподне је Савет, а то ме
тако смара.

Улак удари Цветику да ђојури најоље. Цветико ѓа ђољледа.

ЦВЕТКО: Једном ћу и ја – у нефаљ.

УЛАК: Само ти спавај. Сада ће вино!

ДУН: Не можеш да ме отрујеш, пробаћеш га први.

Дун се ѓрохоћом смеје као да је изузећино духовић.

V СЦЕНА

*Освећљена је ђросћорија ѓамнице у којој су Дана и Анђелија.
Анђелија и даље милује Данину ѓлаву у свом крилу.*

АНЂЕЛИЈА: Једног давног дана позове бог Сварог себи најмлађег
сина Сванимира па му рече: Порастао си ми, сине.
Стасао си и стекао памет, па је време да и ти при-
хватиш какву дужност. Теби ћу дати да будеш но-
силац светлости, да ѓудима на земљи доносиш дан.
Од данас више не можеш проводити време у без-
брижној игри, јер чак и краљеви небески морају
имати какав посао. Затим је Сварог дао Сванимиру
шлем, мач, копље и рог. Рог је био сребрни и обруб-
љен златом, и био је знак обиља и плодности, а у рату
и одбрани био је и бојни зов. Копље је личило на
жезло и било је залог његове моћи. Док је њега имао

образ му је остајао неокаљан. Небу и земљи доносио је светлост, њиме је разгонио таму, зло и нечисте силе.

Улак и Цвејко прилазе, али не улазе. Слушају Анђелију.

АНЂЕЛИЈА: Када је Сванимир узео у руке копље- жезло засијало је као јарко сунце. Затим је Сварог дао Сванимиру шлем и двосекли мач, који је секао дрво, камен и хладно гвожђе. Дао му је белог Чилаша, коња крилатога који може да прелети свих седам небеса. И дао му је пратиље Зорњачу, Зору и Вечерњачу. Дајући му двосекли мач, Сварог га положи Сванимиру на десно раме и рече: Нек ти ово што си данас добио увек служи против твојих непријатеља, који су уједно и непријатељи светлости и добра. Док ти је у руци мач, светла сило, бојаће те се браниоци таме и хладноће. Бићеш заштитник правде. Мачем туци непријатеље, а жезлом стварај. Твоја реч нека буде дело! Ако изгубиш мач и жезло, пашћеш у немилост и ропство Црнобога. Онда Сванимир оде у светли град Свитогор, у двор Сватаву, да одатле сваког јутра доноси људима светлост дана.

Улазе Улак и Цвејко.

УЛАК: Твој деда Богосав за тебе мисли да си изузетна, зато те пуни тим досадним причама. Живот је нешто другог. Окрену се око себе. Мрак. Тако ће бити. Црнобог жели Зору за себе, затвориће је и победити Сванимира. Овде ће завладати мрак, а ја се тада најбоље сналазим. Сви ћете пузити предамном, а твој досадни деда неће више да прича приче. Успавао сам га. Лежи као здухач, али више никада се неће пробудити.

АНЂЕЛИЈА: Неее, па и тебе је подигао. Заједно смо му седели на крилу. Лажеш ме!

УЛАК: Ја не морам да лажем!

АНЂЕЛИЈА: Мораш, да те не би Дун згазио као црва.

ДАНА: Анђелија, доста. Извините господару, од када јој се отац утопио деда јој је све на свету, а и она њему. Ви то најбоље знате. Како је без родитеља. Тешко.

Улак и Анђелија не обраћају њажњу на друге. Бесне једно на друго.

УЛАК: Деда ти лежи као цепаница. А ти ћеш овде доле да иструнеш. Ниси ти посебна. Он се преварио. Ти си обична, обична. Са мном више не разговара. Каже да сам отишао у другом правцу. Он мене склања, видећемо колико праваца имамо. Ти и он само доле. Нећеш више видети светло дана. Црнобог ће победити, а ја ћу седети поред њега.

АНЂЕЛИЈА: Нећеш!

Анђелија полегне на њега, он је одјурне, она пада, он вади мач да је прободне, Цветко и Дана полегне ка њему, али Цветко узима камен и са леђа га удара у главу. Улак пада.

ЦВЕТКО: Куку мени, шта сам урадио!

ДАНА: Јао мени, кукавици. Сви ћемо умрети у мукама.

АНЂЕЛИЈА: Полако. Цветко, лези поред њега, лагано ћу да те ударим. Ти мајко бежи одавде. Ја ћу остати да га смирим када се освести. Мене неће да одеру. Тебе хоће.

ДАНА: Никако. Ја остајем, ти идеш.

ЦВЕТКО: Удари ме, па се после свађајте. Немој да баш боли. Онако, мало. Знам, намазаћу се његовом крвљу. Он је има довољно. Немој да ме удараш. То.

Цветко се замрља и леже поред јосиодара.

ДАНА: Идемо обе. Нећу да те оставим.

АНЂЕЛИЈА: Обе немамо никаквог изгледа да преживимо. Уколико га не смирим. Иди помози деди. Ја знам са њим.

ДАНА: Видела сам.

АНЂЕЛИЈА: Не знаш ти ништа. Иди. Освешћује се.

ДАНА: Знам да не знам. Од када ти је отац умро искључила си ме из свог живота. Стално си са дедом, и са њим. Зато нас је и затворио, да ТИ не побегнеш. Брига њега за Јању. Ти си ћерка рибара и служавке. Никада нећеш бити са господарем. Бићеш само дроља. Одбациће те. Твој деда само сања да си ти особена. Ти си обична служавка. Помири се са тим. Дете ће ти бити обично копиле.

АНЂЕЛИЈА: Иди!

ЦВЕТКО: Иди већ једном! Какво дете, чије дете?

Анђелија изјуре Дану из шамнице. Седа на под поред Улака и сипава његову крваву главу на крило. Цветко жмирка. Мрак.

VI СЦЕНА

Освећљена је историја у којој је Јања. Јања покушава да изађе. Из зида испузи змија. Јања се прибија уз врата, али је змија све ближе.

ЈАЊА: Иш, иш. Шта ти је? Бежи будало једна! Нисам ти ја слатка, ни мало.

Змија се обавије око ње. Јања се укићи и заћући. Змија скида кошуљицу и претвара се у младића.

ЈОВАН: Лепотице, красотице. Да сам знао да си овде и раније бих упузао. Како си?

ЈАЊА: Шта си ти, слепић? Ја лепотица?
(*Сабира се*)
Успело је! Ја, лепотица?

ЈОВАН: Ја лепотан, и ето ти радости.

ЈАЊА: Имао си посла са вилама?

ЈОВАН: Скупљао сено, наравно. Ја вредан.

ЈАЊА: Мислим на вилинска посла, виле, не на пољопри-
вредну алатку.

ЈОВАН: И то. Зар се не види?

ЈАЊА: Где живиш?

ЈОВАН: Дању у стени, ноћу напољу, као човек. Док сви спа-
вају, ја рмбам у пољу, у штали, у тору, где год има
посла. Виле ме средиле.

ЈАЊА: Да ли си ти неки принц?

ЈОВАН: Ма какви. Обичан сељак који се једне ноћи нашао у
воденици и заноћио где није требало.

ЈАЊА: Зашто су те поштеделе?

ЈОВАН: Био сам живахан са све три до јутра. А онда су ми
условиле да им донесем прворођену кћер на њен први
рођендан. И скинуће клетву. Бићу опет нормалан,
ако је то могуће после овог искуства.

ЈАЊА: И ја. И ја имам исту наредбу.

ЈОВАН: Можда ће бити иста кћер. А? Једним ударцем два
здатка, решена. Лези.

- ЈАЊА: Ти си луд. Ја сам владарка овог замка. Ти си обичан сељак.
- ЈОВАН: Шта онда радиш затворена? Хоћеш да преузмеш власт од брата, а?
(Смеје се и ђрца од смеха)
- ЈАЊА: Хоћу да испузим напоље, али немам облик змије, као ти. Ухватили ме пре капије.
- ЈОВАН: Где би отишла? Напољу се спрема велики обрачун. Ускоро ће мрак. Црнобог је уз помоћ Моране ухватио Зору, и навлачи Сванимира. Он још увек светли, али неконтролисано. Замисли стални мрак, и ја стално морам да радим. Ако буде посла. Стварно, ноћу би ме убили као нормално биће, а тако сам леп. Ух, није добро. Зато сам тражио најдубљу рупу у коју могу да се завучем. Само, нисам веровао да ме ту чека оваква лепотица. Време ће нам проћи за час. Да ли те хране и поје?
- ЈАЊА: Надам се. Још није време ручку.
- ЈОВАН: Стално сам гладан. Много се трошим.
- ЈАЊА: Да ли су ти рекле да ћеш остати леп и после годину дана, када даш кћер?
- ЈОВАН: Нисам питао. Човече ја никада не питам важне ствари.
- ЈАЊА: Да ли се сељаци организују? Да ли имају ноћне страже?
- ЈОВАН: Од куд ја па знам?
- ЈАЊА: Шта радиш напољу? Ваљда нешто видиш и чујеш?
- ЈОВАН: Тражим посао где га има и тамо где ће да ме нахране.
- ЈАЊА: Ти имаш скромне захтеве.
- ЈОВАН: А какве имаш ти?
- ЈАЊА: Да живим нормално.
- ЈОВАН: Овде, сада? То нико не може. Зашто би ти?
- ЈАЊА: Бићу прецизнија. Хоћу да живим у складу са околностима. Нећу да ме склањају и затварају. Хоћу да учествујем у животу таквом какав је.
- ЈОВАН: Ја бих волео да ме склоне од овог живота какав је сада.
- ЈАЊА: Склонили су те, у кошуљицу.
- ЈОВАН: Желео бих да сам обичан, и далеко одавде.

ЈАЊА: Ту се слажемо. И ја.

Гледају се, ћуће, он је помилије по образу, она се удаљи.

Цвејко прилази зиду и прислушкује са друге стране врати.

ЈАЊА: Чему ти служи ова кошуљица?

ЈОВАН: Штити ме дању, као змију. Ако је изгубим, умрећу. Виле се не шале.

ЈАЊА: Онда је добро чувај.

ЈОВАН: *(Заводи је)*
Хоћеш ли ти да ми је чуваш? Ево, поверићу ти нешто што ми је највредније? Мој живот?

ЈАЊА: Тек кад осетим шта умеш. Ако си толико добар да си завео виле, онда ћеш и мене. Одувек сам мислила да ће Дун да ме уда за неког полуслепог старкељу који ће само да ме мрљави. Ти си ми награда за све сумње, страхове и чежње.

ЈОВАН: Далеко си ти отишла. Ја сам обичан геак. Био сам бескрајно ружан и све вештине сам научио на себи и овцама. Мислиш да сам веровао да ћу икада да милујем виле, а тек господарицу. Шта су ме виле научиле. Телесне радости које луче телесни сокови.

ЈАЊА: Какве сокове? Овде немам ни обичну воду. Лизала сам ону што је цурила низ камен.

ЈОВАН: Осетићеш ти шта је лизање.

ЈАЊА: Молим.

ЈОВАН: Имамо времена до мрака, све ћу да ти опишем.

ЈАЊА: Опишеш?

Цвејко се враћа у мрак.

ЈОВАН: Сва си чупава. Имаш чешаљ да ти средим косу? Имам руку за то. Фризерај ми је у крви. Чешљао сам сено, а онда прешао на женске. Имам лаку руку. Немаш чешаљ? Имам ја.

Јован вади чешаљ и себе чешља, забацује главу, а онда почиње да чешља Јању.

VII СЦЕНА

Освећен је Јањин кревет и Дун који пије хрче. Поред њега је више бокала са вином.

Кроз прозор улази Свевид, одевен као богаћаш. Дун се нагло диже, иако је Свевид нечујан.

Дун отијеура до прозора и гледа.

ДУН: Мене нико не може да изненади. Како си ушао? Како?

СВЕВИД: Лако.

ДУН: Није ни важно. Седи. Оћеш' вина? Много добро вино. Теби не мањка. Ти си богатун. Причај ми, одакле долазиш? Си гладан?

(Раздере се)

Хране!!! Много хране !!! Овде!!! Одмах!!!

СВЕВИД: Имаш хране господару? Народ ти је гладан. Уплашен и не зна ни где ће ни куда ће.

ДУН: Шта се ти бринеш за народ. Народ је будала. Добиће задатак да гину када пођемо у битку против оних нечастивих. Ниси наишао на њих? Једу мртве. Фуј. Мора ду су много гладни.

СВЕВИД: Изгледа да само ти ниси гладан.

ДУН: Полако, пријатељу. У мојој си кући гост, али то не значи да можеш да изговориш шта хоћеш. Одакле си? Нешто си ми познат, али толико њих ме гњави, да не могу све ни да запамтим. Не мислим да ме ти гњавиш, далеко било, само кажем. Многи долазе, и само нешто траже. Све ја то по кратком поступку, обећам, истерам, казним, одерем. Како кога.

СВЕВИД: Зар се ти ничега не бојиш?

ДУН: Што каже моја грдна сестра Јања, ја имам стратегију. Ко зна шта јој то значи, али у сваком случају ИМАМ, а то је боље него да НЕМАМ. Јел да.

СВЕВИД: Шта имаш. Наброј ми.

ДУН: Шалиш се. Ко си па ти да ти ја било шта набрајам?

СВЕВИД: Наброј ми све због чега је твој живот вредан другима.

ДУН: Другима? Мене занимају само први.
 СВЕВИД: Наброј ми прве.
 ДУН: Наброј ми, па наброј ми. Шта си ти, абакус?
 СВЕВИД: Наброј ми људе за које би дао живот.
 ДУН: Чији? Твој?
 СВЕВИД: Свој.
 ДУН: Имам само један. Не бих га дао низакога.
(Брзо изговори)

Гледају се, њиховина је нејријатина

ДУН: *(Несиљурно)*
 Хоћеш да једеш?

СВЕВИД: Не треба. Када сам ти дошао као просјак, ти си ме избацио, кроз прозор. Сада када сам ти дошао као богаташ ти хоћеш да ме нахраниш. Ја сам моћни Свевид. Од тебе ми ништа не треба. Био си на проби.
(Сенка му расије до врха)
 Нисам био сигуран на чијој страни ћеш бити у време великог обрачуна. Нисам ни сада, али мислим да ти ниси ни мало важан. Вратићу се ускоро и ако будеш имао и један камичак код себе претворићу те у камени кип. Разумеш. Никакав камен.

Свевид одлази кроз прозор. Дун се смеје.

ДУН: И ови богови су полудели. И треба да се униште међу собом. Један би био сасавим довољан да скупи све њихове глупости. Камен, каменчић, камичак. Чујеш. Скинићу се као од мајке рођен и наћи ће ми камен. Баш. Ја нисам важан!?!
(Почиње да бесни)
 Ја нисам уопште важан! Он то само мисли. Могу ја да се приберем и сетим шта је отац радио док је владао. Седео сам му поред ногу.

Удара се по глави.

ДУН: Сети се, сети се како се влада. Отац је био моћан, и велики, и вољен. Сети се како се влада!

Улазе Улак и Цвејко. Улак је крвав и узбуђен.

УЛАК: Замисли, догодило се неочекивано. Одмах да наредиш да се Дана растргне међу коњима. Ударила ме је у главу и побегла. Одмах нареди!

ДУН: Ђути бено, важније ствари су се десиле овде. Рекао си ми да јој задам мозгалице, а не да је огулим, или растргнем. Неодлучан си. Тирада о губљењу власти је била ветрење уста. Јел да. Стража, одмах да нађете Дану! Она сигурно зна где су Јања и Анђелија. Све ћу да средим ! Одмах!!!!

Цветко зајуши уши од ње дреке, а Улак ђа немо поспатира држећи се за главу.

ДУН: Иди код видарице да ти среди главу, још ће ти бити потребна. Смисли ми мозгалице за Дану. Да замајавамо народ. Тако си ми саветовао. Јел да?
(*Смеје се*)
Мозгалице. Будало. Сведид ме је посетио, а тебе су ударили у главу. Још увек сам моћан, зар не? Не бој се за моју власт. Трк код видарице, иш, иш!!!

Дун се и даље неконтролисано смеје, а Улак невољно и љушћито излази ударајући Цветка. Он се мришти и извија, али мора да трпи.

VIII СЦЕНА

Јања и Јован леже заљрљени на поду. Јован покушава да устане, Јања му не да. Проиђеже се мазно.

ЈАЊА: Можеш још једном?

ЈОВАН: Данас?!? Не! Пада мрак. Морам напоље. Виле су ми натовариле доста посла.

ЈАЊА: Тако ми је било лепо. Ти знаш шта девојачком телу треба. Измиловао си ме начисто.

ЈОВАН: Тражи лавор и воду. Није баш начисто.

ЈАЊА: Од кога да тражим? Мораћеш ти да се бринеш о мени. Нико ми ништа не доноси.

ЈОВАН: Пробаћу. Како се зовеш?

ЈАЊА: Јања, а ти?

ЈОВАН: Ти си Јања? Али за Дунову сестру Јању се прича да је бескрајно ружна. Виле, да виле. И ја сам бескрајно ружан, али виле, виле. Ја сам Јован.

- ЈАЊА: Мени си најлепши на целом свету.
- ЈОВАН: И ти мени. Где ти је служавка? Коме да јавим твоје потребе.
- ЈАЊА: Не знам где је Дана. Ни да ли је жива. Направила сам велику грешку. Оставила сам је брату на милост и немилост.
- ЈОВАН: Опаком Дуну?
- ЈАЊА: Не, опасном Улаку.
- ЈОВАН: Да ли њу да потражим?
- ЈАЊА: Њу и њену ћерку Анђелију.
- ЈОВАН: Анђелија је у тамници поред тебе. Само да знаш да ће ове тамнице да потопа река ако надође. Зато су оне празне. Ко те је овде заточио. Дун?
- ЈАЊА: Улак. Мораћеш да ме ослободиш. И Анђелију.
- ЈОВАН: Анђелију не смем. Она је здухач и важна је Свевиду за одлучујућу битку са Црнобогом.
- ЈАЊА: Анђелија здухач? Анђелија важна? Ти измишљаш. Живим у овом замку од рођења, а нисам знала ни за ове просторије, ни за тебе, ни виле, ни Анђелију. Стварно сам била затвореник живота. Каква одлучујућа битка, реци ми. Да ли моја браћа знају?
- ЈОВАН: Знају, ал не хају. Морам да идем, пада мрак. Дај ми кошуљицу.
- ЈАЊА: Не дам ти.

Јања је крије, бежи по просторији. Не да му. Он ситаје.

- ЈОВАН: Ово је озбиљно. Ако је оштетиш, умрећу. То желиш? Дај ми је.

Јања му јружа без речи. Јован је навлачи и ошћузи из просторије. Јања пријрчава зиду, узима камен и почиње да удара. Затшамњење.

IX СЦЕНА

Дун је у Јањиној соби, гледа кроз прозор у даљину. Цветко и Улак му уводе Дану. Дана му пада пред ноге.

ДУН: Ти знаш где су Јања и Анђелија. Можда би ми одала на мукама, а можда и не би. Тврди сте ви: и сељаци, и рибари. Стављао сам вас на муке, али ретко сам добијао одговор који сам очекивао.

ЦВЕТКО: Зато што нису знали.

УЛАК: Шта си рекао?

ЦВЕТКО: Ја? Ништа.

ДУН: Улак се сетио три питања која нам је мајка постављала кад смо били мали. Можда би твој свекар Богосав знао одговоре, али се не буди, колико чујем, а није здухач.

ЦВЕТКО: Захваљујући Улаку. Мрцина га је успавала.

УЛАК: Шта си рекао?

ЦВЕТКО: Ја? Ништа.

ДАНА: Опрости ми господару, али шта ће бити ако не знам одговоре? Ја не знам где је господарица Јања. Нестала је, а моја Анђелија је доле...

УЛАК: Доста!

ДУН: Молим? Где је?

ДАНА: Ништа, ништа господару, збунила сам се.

ДУН: Где је?

ЦВЕТКО: Господару, ја имам за вас занимљиву вест. Она ништа не зна.

УЛАК: Убићу те мрцино.

Улак бије Цветка.

ЦВЕТКО: Молим те господару, тек сам сазнао. Ни ти не знаш. Ово је новост. Велика новост.

ДУН: Запамти где си стао да јој поставим питања да их не заборавим. Прво питање гласи: Где је Јања? Друго питање гласи: Где је Јања, а треће питање, сам заборавио.

УЛАК: Нисам ти то рекао.

ДУН: Баш ме брига шта си ми ти рекао. Шта имаш ти, слугерањо, да ми кажеш?

ЦВЕТКО: Знам где је...

Улак га удари толико јако да Цвејко одлети преко собе.

УЛАК: Марш напоље ! Марш напоље!

Дун је зајечен снагом Улакове љућње и ћући док се Цвејко повлачи и излази поспрући.

ДУН: Затвори је у најдаљу тамницу! Одмах!

Цвејко вуче Дану напоље.

Х СЦЕНА

Цвејко улази са Даном у тамницу. Анђелија нејомично лежи на поду. Дана јој пришкри. Хоће да је продрма, али је Цвејко зауставља.

ЦВЕТКО: Начуо сам да је здухач. Ти си јој мајка, морала би да знаш.

ДАНА: Њен деда Богосав би знао, ја сам се само бавила Јањом. Одузимала ми је сву пажњу и енергију. Не знам ништа о Анђелији.

ЦВЕТКО: Постоје људи који су у стању да заштите своју земљу и да одагнају зле силе које долазе, али у сновима. Када би се осетило да се приближава зло, такав би се човек повукао негде у страну, и заспао. То је више транс него сан, али изгледало би као да спава. Његов дух би напустио тело и за време тог бесвесног стања, одлазио би да се бори са алама предводницама Црнобога. Оне би доносиле и страшну непогоду која би уништавала све пред собом. Пошто би одагнао непогоду човек кога зову ветровњак или здухач, би се будио и враћао свести, сав знојав и исцрпљен. За време борбе и тог трансa другови на јави би га штитили тако што би оштрицом секире, или српа махали изнад његовог тела да се у њега не би увукао какав зао дух, демон непогоде. Његова борба може да траје један дан, али и више дана. За то време чак и не дише, и чини вам се да није жив, али верујте да јесте.

ДАНА: Како ћемо знати колико дуго да чекамо? Немамо срп.

- ЦВЕТКО: Док спава не сме да се помера. Кад би неко здухачу окренуо главу где су му биле ноге, дух не би могао да се врати, те би човек умро, а да се не пробуди. Здухачи се рађају са белом кошуљицом, коју крију, а употребљевоју је само као заштитно средство приликом борбе.
- ДАНА: Којим оружјем се боре?
- ЦВЕТКО: Метле са гумна, али у жешћим борбама чупају дрвеће са кореном и тиме се боре.
- ДАНА: *(Милује Анђелијину косу)*
Моја Анђелија је тако нежна, тако крхка.
- ЦВЕТКО: Црнобог жели Зору, да би на земљи завладао вечни мрак. Сванимир не би више јездио небом без Зоре, и не би било сунца и дана. Сванимир ће се борити за њу, али без Анђелије неће успети да порази Црнобога. Зато ће он послати некога да је уништи пре велике битке. Мораш да је чуваш.
- ДАНА: Куку мени кукавици, куку, куку. Ко сам ја да од мене ишта зависи! Ја сам само обична служавка. Нађи јој деду, преклињем те!
- ЦВЕТКО: Улак га је отровао. Он умире. Неће више да се пробуди.
- ДАНА: Куку, куку мени, кукавици! Прво јој је отац нестао у таласима реке, па је господарица Јања нестала, па сам ја сазнала више него што могу да поднесем, па јој деда умире, па ја морам да је чувам! Не, ја то не могу! Мораћеш ти!
- Улази Улак.*
- УЛАК: Шта ће морати он?
(Узгледа нейомично Анђелију. Пада њоред ње, онда се њпрѓне)
Шта јој је? Однећу је у собу.
- ДАНА: Не! Господару, убићете је ако је померите. Она је здухач.
- УЛАК: Како да не.
(Загледа је, ослушкује дисање)
Можда мали, малецки?
- ЦВЕТКО: Најмањи, господару. Оставите је, идемо на кулу да видимо како пада мрак. Ви то волите.

УЛАК: Ти ми одговараш за њу. Закључај их добро. Нећу да утекну.

ЦВЕТКО: Закључаћу вас добро, али да неко не уђе. Не смеш да је дираш. Не!

ДАНА: (Плачући)
Свевиде избави нас одавде. Ми нисмо ни мрава згавили. Шта се нас тичу борбе богова. Ми смо само служавке. Белобоже можеш бар ти?

Улак се смеје, Цветко закључава браву и неprimетно јој добаца кључ. Она га гледа не схватајући, Улак се окреће, провери браву и одлази.

XI СЦЕНА

Улак и Цветко су у ходнику, испред врати Јањине собе, гледају најоље.

УЛАК: Када Црнобог завлада овде у замку неће бити ничега и никога да ја владам над њим. Шта ће ми онда власт. Отпловићу сам код Црнобога. Гледај, све је више чамаца на средини реке. .

ЦВЕТКО: То су мртви, господару.

УЛАК: Па шта. Ионако ћемо сви бити ускоро мртви. Можда ћу ја бити специјално мртав, ако одем сам.

ЦВЕТКО: Немојте господару, док има живих, има и наде да се победи Црнобог. Помоћиће Анђелија, победићете и живећете дуго и срећно. Ви ћете владати. То највише волите, зар не? Дун неће дуго, знате и сами. Посетио га је Свевид, сигурно је добио задатак који неће моћи да реши.

УЛАК: Одкуд ти знаш? Одкуд ти све то знаш, слуго. Ко кује заверу против нас? Ти ми то набацујеш служавку? Шта сте ви слугерање наумиле?

ЦВЕТКО: Ваша специјална служавка носи ваше специјално дете.

УЛАК: Молим. Убићу те! Какво дете, какво копиле? Анђелија. Убићу и њу.

ЦВЕТКО: Пре ће вас газда Дун да убије када чује.

Улак зграби Цветка и дави га.

- ЦВЕТКО: *(Кркљајући)*
Само сам вас тешио, тражио наду за нас бедне смртнике. Опрости ми господару.
- УЛАК: *(Пушића ђа)*
Значи, лажеш за Анђелију?
- ЦВЕТКО: То не, чуо сам је када је рекла мајци. И знам зашто сте успавали деда Богосава.
- УЛАК: И ти идеш са мнош чамцем код Црнобога.
- ЦВЕТКО: Преклињем те господару, само то не.
- Улак ђа зграби, али се Цвејко не да. Удара Улака и први пут ђа победи, баца на земљу и сипаје изнад њега са презиром.*
- ЦВЕТКО: Спремио сам ти чамац. Чека те на обали. Ти овде више немаш шта да тражиш. Ако не одеш сам нећеш дочекати јутро. Анђелија једва спречава деда Богосава да те не убије.
- УЛАК: Много ти знаш. Слугерањо.
- ЦВЕТКО: У овом тренутку више од тебе. Замерио си се силама јачим од себе. Бежи код Црнобога. Можда ће да те прими, а можда и неће. На теби је да откријеш.
- Цвејко излази високо подигнуће главе.*
- Улак устјаје, оћреса прашину са одеће, одмахне руком и гледа замишљено најбоље.*

XII СЦЕНА

Осветљава се Јањина просторија. Улази Цвејко носећи послужавник са храном. Јања је у подкошуљи. Мазно се проишеже и развучи.

- ЈАЊА: Шта си ми донео? Баш сам огладнила? Треба ми и лавор са топлом водом.
- ЦВЕТКО: Одмах, господарице!
- Јања једе, Цвејко излази и доноси лавор.*
- ЦВЕТКО: Господарице, нисам забравио врата, зашто сте ту?
- ЈАЊА: Ја не идем одавде. Овде је мој свет. Цео. Мој Јован.
- ЦВЕТКО: Господарице, ако не изађете неће бити Јована, ни света. Дун је готов, Улак хоће да се придружи Црнобогу, ви сте остали да нас поведете и спасете.

ЈАЊА: Шалиш се? Ја? Ви ми се смејете иза леђа од када сам се родила. Дана ме верно служи, али мора да ме мрзи јер сам јој узела живот. Анђелија је изгубљена, препамена је за служавку, а и воли мог подлог брата. Ти, ти си слуга којег малтретира мој брат и сигурно га мрзиш из дубине душе. Ма, баш ме брига, ја имам свог Јована. Мени ништа више не треба. Бриши, бежи, и донеси ми јаребице за вечеру. Разумеш. Бежи!

ЦВЕТКО: Господарице, не знате шта се дешава. Без вас ћемо сви пропасти. Ви једини имате оно што сте рекли стратегију.

ЈАЊА: Сећам се само да сам рекла ја. . ре. . би. . це!

ЦВЕТКО: Добро господарице, разумео сам. Биће јаребице!

Цвејко излази.

ЦВЕТКО: Врата су откључана.

ЈАЊА: *(Зайоведнички, као њен браћ Дун)*
Бежи!!!

Враћа се зайварају.

ХИИ СЦЕНА

Дун лежи на Јањином кревету и њије. Улази Цвејко.

ЦВЕТКО: Господару, нашао сам Јању.

Дун се диже. Ошрезни се.

ДУН: Где? Где? Доведи је.

ЦВЕТКО: Неће да дође.

ДУН: Где је?

ЦВЕТКО: У најдоњој тамници. Води љубав са слугом кога су виле зачарале и претвориле у змију. Дању је човек, али ако му уништите кошулицу, умреће.

ДУН: Моја сестра са слугом? Моја луда сестра је толико ниско пала? Са бедним слугом лежи у тамници?!? Она је потпуна срамота за породицу. Убићу га једним ударцем!

- ЦВЕТКО: Немојте господару, мрзеће вас сестра. Довољно је да му узмете кошуљицу док спавају и спалите је. Господарица Јања неће ни знати. Вратиће се горе и биће све као пре.
- ДУН: Нађи ми Улака. Он ће да ужива док то ради. Он ће да спали кошуљицу.
- ЦВЕТКО: На жалост, ваш брат Улак је отпловио код Црнобога.
- ДУН: Шта кажеш? Будалина!!! Бар неће више да кује за вере против мене.
- ЦВЕТКО: Знали сте?
- ДУН: Ја све знам.
- ЦВЕТКО: Како?
- ДУН: Имам шаптаче. На све стране. Све чују, све виде, и шапућу ми.
- ЦВЕТКО: Али нисте знали за Улака, и Дану и Анђелију, па ни Јању.
- ДУН: Знам оно што ми је важно.
- ЦВЕТКО: Они вам нису важни?
- ДУН: Шта си рекао? Ништа, по обичају. Води ме.

XIV СЦЕНА

Осветљава се Јањина ћамница. Она и Јован леже загрљени, и спавају. Дун је гласан, али га Цвејко ућмишава. Цвејко му показује кошуљицу. Дун је узима, цери се и тихо излази. Велики пламен покрива Јању и Јована. Он цичи, и вришићи, а Јања са њим. Увијају се и језиво вришиће.

XV СЦЕНА

Јања лежи на свом кревету, у својој соби. Улази Цвејко. Доноси јој храну. Она одбија без речи. Цвејко излази и поново улази. Сцена се понавља неколико пута.

- ЈАЊА: Од кога је сазнао за Јована?
- ЦВЕТКО: (Оклевајући)
Од Улака.

Цвейко излази.

Улази Дун.

Јања се окреће од њеџа.

ДУН: Једном ћеш морати да ми опростиш. Онај слуга није био чак ни за тебе. Удао бих те ја када дође време. Неко би те узео због мираза. Живела би као до сада. Знам да нисам био баш узор од брата, али и моји родитељи су умрли. Нисам ја могао да вам будем мама и тата. Морао сам да владам. Знаш ли колика је то одговорност? Улак је стално нешто мутио мени иза леђа, а ти, ти си ме стално кривила. Као да сам ја могао све. Нисам. Нисте ни ви деца. Добро, били сте деца, али ја сам био као ти када су родитељи погинули. Шта сте очекивали од мене? Шта?

Теби говорим. Не говорим зиду.

ЈАЊА: Умри у мукама!

ДУН: Нико од нас не зна како ће да умре. Ти си ми једина сестра. Одговорност је била на мени. Зар је требало да те пустим да трунеш са слугом? Шта сам могао? Шта? И Улак, стално ме је нешто изазивао, и презирао. Имали сте све. Ја вам нисам ништа ускраћивао.

ЈАЊА: Умри у мукама.

ДУН: Недостајете ми. И ти и Улак. Толико сам сам. Због вас се нисам ни оженио, али када ово прође, наћи ћу неки добар мираз. Нећу вас опет изневерити.

ЈАЊА: Умри у мукама.

ДУН: Добро, три пута сам чуо. Променићу се. Обећавам. И наћи ћу Улака. Па, ја сам владар.

Дун сћоји, а онда приметити комешање на прозору. Улази Свевид, али Јања се не окреће.

СВЕВИД: Да ли имаш код себе и један каменчић?

ДУН: *(Смеје се и скида до голе коже)*
Није ни чудо што ће Црнобог да вас победи када сте такве глуперде. Камен, наћи ми и један. Чик!

СВЕВИД: Зашто ти се сестра не окреће? Где ти је брат? Како ти живе поданици?

ДУН: Шта те брига? Тражио си камен. Нађи, и окамени ме.
Чик?

СВЕВИД: Срце ти је камено. Збогом!

Дун се лаѓано кочи.

ДУН: (Тихо)
Јањо, помози ми.

Јања се не окреће, њосле извесног времена се окрене, али Дун је окамењен.

ЈАЊА: (Зайлаче, устјаје, а онда викне одлучним ѓласом оно-
ѓа ко наређује)
Однесите га и баците међу остале споменике про-
шлости.

XVI СЦЕНА

Освећљава се тамница у којој лежи Анђелија. Дана седи изнад ње. Глава јој је ѓала на жруди. Јања је лаѓано сјушиа да леѓне и ѓокрива је, а диже срђ изнад Анађелијине ѓлаве и чува је. Мрак ѓолако ѓада и тамница је све мрачнија. Улази Цвејко.

ЦВЕТКО: Господарице, изгледа да Црнобог побеђује, мрак је све гушђи у подне.

ЈАЊА: Пссст. Одлучујућа битка још није почела. Црнобог не сме да победи.

ЦВЕТКО: Већ сте све изгубили. Шта остаје?

ЈАЊА: Рођење моје ћерке.

ЦВЕТКО: Али, и њу сте већ изгубили. Виле ће је узети.

ЈАЊА: Тек на први рођендан. Доживећу порођај, па прве зубе, па прве кораке, па смех. Мој смех!

ЦВЕТКО: Имам план. Заменићемо бебе. Даћемо вилама Улакову бебу. Иста је крв. Виле неће осетити.

ЈАЊА: Мислиш? Зар оне не виде све.

ЦВЕТКО: Овде мисле да су сигурне. Љуте су због Јована и никакав други договор не бисте успели да направите.

ЈАЊА: Анђелији не могу да узмем дете. То је једино што би ми остало од брата.

- ЦВЕТКО: Замените бебе. Бићете бољи владар ако имате због кога да владате. Нека Анђелија диже вашу бебу. Не мора да зна. Мала је разлика. Лако ћу је успавати и држати тако док се не породите. Размислите због свих нас.
- ЈАЊА: Ти стварно мрзиш Улака. Видећемо. Имам времена за размишљање.
- ЦВЕТКО: То би била само наша тајна.
- ЈАЊА: Колико ти наших тајни знаш? Зар се не плашиш за свој живот?
- ЦВЕТКО: Ја имам живот само поред Анђелије. Ако ме одбије, може и да ме убије.
- ЈАЊА: Цветко је романтик, и пун љубави. То је заиста новост. Мислила сам о теби само као о манипулатору.

Јања почиње да смеје, а њо звучи као бисери који се копрљају по калдрми. Њен смех је све гласнији, а онда се губи у сипрашној буци бићке. Анђелија се њрза, Дана се диже и пријиска је на њод. Цветко се скупио поред Јањиних ногу, а она чврсто држи срп и маше изнад Анђелије главе.

Ефекти су гласни и агресивни. Мрак све гушти. Тишина настаје неочекивано. Мрак на сцени је пошун, а онда лагано почиње да се јавља светлост.

XVII СЦЕНА

Јањина соба. Светлост је дневна, нормална. Јања је њрудна, али лепа. Црпе лица су црпе, али љрдни делови су нестали. Дана и Анђелија, која је њакође њрудна је облаче. Сцена је слична оној са њочешка, али смирена и без сипраси.

Куцање и улази Цветко. Клања се.

- ЦВЕТКО: Господарице, Савет је окупљен. Чекају вас. Сви су ту.
- ЈАЊА: У реду. Шта још хоћеш?
- ЦВЕТКО: Имам тужну вест. Таласи су избацили мртво тело вашег млађег брата Улака. Нико не сме да му приђе. На обали је.

Анђелија пада на колена и почиње да јеца. Дана хоће да је дигне, али Јања одмахне руком.

ЈАЊА: Ако и једна особа оплаче мртваг његов живот није био узалудан. Романтику, загрли је, помози јој. Како си замислио љубав?

ЦВЕТКО: Зар у оваквом моменту?

ЈАЊА: У сваком моменту.

Цветко ђрли Анђелију, она сивља главу њему на раме.

ЈАЊА: Сахранићемо Улака по свим обичајима. Када завршимо решавање важнијих животних питања. Земља је уништена непогодом, има толико посла. Целе ноћи одређујем приоритет.

ЦВЕТКО: *(Тихо)*
Шта је приоритет?

ЈАЊА: *(Чује ђа, одговори му у лице)*
Живот! Искрен, јасан, од речи. Било коме да је дата.

ЦВЕТКО: Нећете ме послушати? За бебу и виле?

ЈАЊА: Увек ћу те саслушати.

ЦВЕТКО: Разумео сам.

ЈАЊА: Приоритет је живот. Овај, овде, једини.

Сви излазе из просторије. Свейло се појачава до крајњих могућности. Сцена бљешти.

КРАЈ